

IQTISODIY INTEGRATSIYA VA SAVDO QO'SHILISHI: OCHIQ BOZOR TALABLARI VA MUSTAHKAMLASH YO'LLARI

Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna,

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent,

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,

dilyuldasheva83@gmail.com

Asadova Shahzoda Otabek qizi

Iqtisodiyot fakulteti 1 kurs talabasi

Samarqand iqtisodiyot va servis institute

ANNOTATSIYA

Iqtisodiy integratsiya va savdo qo'shilishi ochiq bozorlarning kuchayishi orqali xavfsiz, adolatli va barqaror savdo muhitini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Bu bizga global bozorlarda savdo qilish, iqtisodiy ishtirokni rivojlantirish va iqtisodiy mamlakatlar o'rtasidagi aloqalarni kuchaytirish imkonini beradi. Ushbu maqolamizda, joriy etilgan muammolar va ularning yechimlari haqida tushuncha berib o'tiladi.

Kalit so'zlar: Iqtisodiy integratsiya, barqaror savdo, mehnat taqsimoti, ochiq bozor talablari, tadbirkorlik;

KIRISH

Iqtisodiy integratsiya va savdo qo'shilishi, global iqtisodiy muhitda o'rtacha o'zgarishlarni ta'minlash va mamlakatlar o'rtasidagi munosabatlarni kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan jarayonlardir. Bu jarayonlar boshqa davlatlar bilan iqtisodiy, siyosiy, va diplomatik aloqalarni o'rnatish orqali amalga oshiriladi.

Ochiq bozor talablari, integratsiya jarayonida kritik ahamiyatga ega bo'lib, bu, qonunlar, huquqiy tuzumlar, import va eksport shartlari, va moliyaviy tartibotlarning belgilanishi kabi asosiy qonun va tartibotlarga oid. Bu talablar, ochiqlik, barqarorlik, va adolatni ta'minlashga yo'naltirilgan.

Mustahkamlash yo'llari, integratsiya jarayonida muammoni hal qilish uchun ishlab chiqilgan ilovalar, siyosiy qarorlar, va taraqqiyotga yo'naltirilgan qonunlar orqali amalga oshiriladi. Bu, iqtisodiy munosabatlar o'rtasidagi ishonch va aloqalarni kuchaytirish, texnologik rivojlanishni ta'minlash va qo'shimcha rivojlanish ko'rsatkichlarini oshirishni maqsad qiladi.

O'rtacha, iqtisodiy integratsiya va savdo qo'shilishi, mamlakatlar o'rtasidagi ishonch va ishtirokni kuchaytirishga yordam beradi. Bu, global iqtisodiy muhitda ko'p tomonlama hamkorlik va foydalanuvchilarning rivojlanishi uchun ko'rsatkichdir.

ASOSIY QISM

Iqtisodiy integratsiya, davlatlar yoki mintaqalar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarni yaxshilash uchun amalga oshirilgan jarayonlardan iborat. Bu jarayonlar o'z ichiga iqtisodiy bloklarni, iqtisodiy ittifoqlarni yoki xususan doiralararo savdo va iqtisodiy munosabatlarni o'z ichiga oladi.

Ochiq bozor talablari va mustahkamlash yo'llari integral integratsiya jarayonining asosiy ko'rsatkichlari hisoblanadi. Ochiq bozor talablari, masalan, qonunlar, huquqiy tuzumlar va import va eksport to'g'risidagi shart-sharoitlar kabi muhim qonunlar va qarorlar orqali amalga oshirilishi mumkin. Bu talablar ochiqlik, barqarorlik va adaletni ta'minlashga qaratilgan.

Mustahkamlash yo'llari esa integratsiya jarayonida muammoni hal qilish uchun qo'llaniladigan usullardir. Bu muammoni hal qilish uchun dastlabki qadam ko'p tomonlama iqtisodiy va siyosiy hamkorlikni talab qiladi. Bundan tashqari, taraqqiyotga qaratilgan qonunlar va qarorlar, texnologiyalarning o'rni, va o'zaro ishonch va aloqalar kuchaytirish ham muhimdir.

Iqtisodiy integratsiya va savdo qo'shilishi hamma uchun oson bo'lmagan muammo bo'lsa-da, bu jarayonlar davlatlar o'rtasida rivojlanish, xalqaro savdo va munosabatlar, va o'zaro foydalanuvchilarning rivojlanishiga olib keladi.

Integratsiya jarayonlarini iqtisodiy xavfsizlikka ta'siri muammolarini M.Baydurin o'z ilmiy ishlarida tahlil qilgan. U globallashtirish sharoitida integratsiya jarayonlarining nazariy metodologik asoslarini o'rganish, ushbu jarayonlarda mamalakatlar milliy manfaatlarini ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratgan hamda Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi (YeOII) misolida integratsiya jarayonlarining iqtisodiy xavfsizlikka ta'sirini o'rgangan. MDH makonidagi iqtisodiy integratsiya jarayonlari va uni mamlakatlar iqtisodiy xavfsizligiga ta'siri masalalari bo'yicha, Buzrukova G.D., Bolgova I., Nikitina Yu., Sultanova B. kabi tadqiqotchilar ham o'z ilmiy qarashlarini bayon etishgan. Ular ilmiy izlanishlarida integratsiyaning mamlakat suverenitetiga ta'siri masalasiga alohida e'tibor qaratishgan.

O'zbekistonning iqtisodiy integratsiya jarayonlarida milliy manfaatlarini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni takomillashtirish uchun birinchi navbatda, ushbu yo'nalishda xorij tajribasini o'rganish lozim.

Bu borada MDH mamlakatlari tomonidan integratsiya jarayonlari bo'yicha yondashuvlarini tahlil qilish maqsadga muvofiq.

Xususan, Ozarbayjon "Milliy xavfsizlik to'g'risidagi" qonunida mamlakat milliy manfaatlaridan biri sifatida Yevropa hamjamiyati bilan o'zaro teng huquqli hamkorlikni va integratsiyalashuv jarayonlarini rivojlantirish ko'rsatib o'tilgan.

Shu o'rinda, mamlakatning jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuvi energiya resurslarini ishlab chiqarish va ularni tashish hamda transport yo'laklarini rivojlantirish bo'yicha loyihalarni tadbir etish orqali amalga oshirilishini nazarda tutadi. Bu borada

автомобил, temir yo'l, suv va havo transportini takomillashtirish bo'yicha yagona harakatlar dasturi ishlab chiqilgan. Bunda "Yevropa-Kavkaz-Osiyo" va "Janub-Shimol" xalqaro transport korridorlarida respublika raqobatbardoshligini oshirish maqsadida yuk tashish harajatlarini kamaytirish, eksport-import va transit operatsiyalari bo'yicha tartib-qoidalarni soddalashtirish, ular uchun sarflanadigan vaqtni qisqartirishga yo'naltirilgan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Ochiq bozor talablari

Ochiq bozor talablari savdo sohasida o'zgaruvchanlik va bozor sharoitlari asosida belgilanadi. Bozor talablari sifat, miqdor va kerakli tovar va xizmatlarning xaridorga ma'lum vaqtdagi so'rovnomaga bo'yicha talabini ifodalaydi. Ochiq bozor talablari yurt ichidagi hamda xalqaro bozorlar orqali o'zgarishi mumkin bo'ladi. Bu talablarni tushunish va aniqlash, tijorat va sanoat korxonalarini va moliya tashkilotlarining faoliyatining asosiy faktorlari hisoblanadi.

Xalqaro bozorlarda talabning o'zgarishi

Xalqaro bozorlarda talabning o'zgarishi jahon iqtisodiy integratsiyasi natijasida ro'y beradi. Xalqaro bozorlar esa, o'zaro kelishuv, investitsiyalar, eksport va import, konversiyalari, valyutalarning o'zgarishi, xalqaro savdoni yanada boyitish xizmatini o'zida jamlab yetishtiradi. Xalqaro bozorlarda talabning o'zgarishi jahon iqtisodiy aloqalar, moliya tashkilotlari, tadbirkorlik faoliyati va sanoatning rivojlanishiga o'z ta'sirini qo'yadi.

Mahalliy bozorlarda talabning o'zgarishi

Mahalliy bozorlarda talabning o'zgarishi O'zbekistonning milliy iqtisodiyotining rivojlanish darajasini tasvir etadi. Mahalliy bozorlarda talabning o'zgarishi mamlakatda xalqaro aloqalar, tashkilotlarining investitsiya ko'chirish loyihalari, sohani rivojlantirishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar va hokimiyatning rivojlanishni qo'llash siyosati natijasida paydo bo'ladi. Bu o'sish milliy kapital va sanoatning rivojlanishi, yerli tadbirkorlik va export potentsialni oshiradi.

Bozor talablari va o'zaro aloqalar

Bozor talablari va o'zaro aloqalar o'zaro bog'liqlikda bozor buyurtma-talablari va ularning amalga oshirilishini ifodalaydi. Bozor talablari va o'zaro aloqalar xaridor tomonidan o'rtacha sifatida qabul qilinadigan buyurtmalarni, savdo hamkorlarining takliflarini, tartibga solinadigan bozor tanlovlarini band qiladi. Bu esa, sifatli xizmatlarni ta'minlash, tovarlar almashinuvi va sotishini ko'rsatish, xalqaro savdo muntazam mavjud bo'lishini ta'minlaydi.

XULOSA

Iqtisodiy integratsiya va savdo qo'shilishi ochiq bozorlarda xavfsiz, adolatli va barqaror savdo muhitini yaratishda katta ahamiyatga ega. Bu jarayon global savdo munosabatlarni rivojlantiradi va iqtisodiy ishtirokni mustahkamlab, ishtirok etadigan mamlakatlar o'rtasidagi tijorat, investitsiyalar va innovatsiyalarni rivojlantiradi.

Iqtisodiy integratsiya va savdo qo'shilishini kuchaytirishning bir necha usullari mavjud, masalan, ozbek ishtirokining maxsus chegaralarida ishtirok etishi, xalqaro savdo va investitsiyalar, boshqa mamlakatlar bilan iqtisodiy munosabatlarning kengayishi va boshqa yondashuvlar bilan amalga oshirish muhimdir. Shu tarzda, iqtisodiy integratsiya va savdo qo'shilishi ochiq bozorlarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi va global iqtisodiyotning yanada integratsiyalashishiga yo'l ochadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yuldasheva, D. (2022). FORMATION OF ECONOMIC TERMINOLOGY- THE CURRENT STAGE OF DEVELOPMENT OF THE TERMINOLOGY OF THE UZBEK LANGUAGE. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).

2. Yuldasheva, D., & Karshieva, M. (2022, January). PERTINENT TO THE ROLE OF SCIENTIST WOMEN IN THE DEVELOPMENT OF THE SUBJECT UZBEK LINGUISTICS. In Archive of Conferences (pp. 61-62).

3. Yuldasheva, D. B. Organization of terms as a factor for the improvement of economic sciences [Article]. Euroasian Research Bulletin, 2021. International scientific journal, 2.

4. Bekmurodovna, Y. D., & Bakhodirovich, E. D. (2023). PROBLEMS IN THE ERA OF GLOBALIZATION AND INNOVATIVE SOLUTIONS TO THEM. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(4), 329-331.

5. Yuldasheva, D. IMPORTANT FEATURES OF TEACHING TOURISM LEXIS AND LITERASY TO INTERNATIONAL STUDENTS. Zbiór artykułów naukowych recenzowanych., 205.

6. Yuldasheva, D. (2022). The Intensification Of Learning Uzbek Language Using Moodle Technology. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).

7. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy munosabatlarda terminologiyaning ahamiyati / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 88-91 betlar.

8. Yuldasheva D.B. Iqtisodiyot sohasida til texnologiyasining kelajagi / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 91-95 betlar.

9. Юлдашева Д.Б. Лингвистика: история, основные понятия и последние развития / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов/ II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 387-390 стр.

10. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy atamalarning lingvistik evolyutsiyasi: inglizcha so'zlar global biznes aloqalaridagi o'rni / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов/ II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 409-411 стр.

11. Yuldasheva D.B. Aniqlik kuchi: to'g'ri atamalar ishlab chiqarish samaradorligi / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов/ II международной научно-практической конференции

«Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 412-415 стр.

12. Yuldasheva D.B. Tilning kuchi: Iqtisodiy atamalarni tarjima qilishda lingvomadaniy muammolarni hal qilish O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Farg'ona akademik litseyi "Filologiya va fanlarni o'qitishning dolzarb masalalari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Farg'ona -2024-yil 234-237 betlar.

7. Yuldasheva D.B. Language and style signatures – empirical experience in the use of speech genres American Journal of language, Literacy and Learning in STEM Education Volume 02, Issue 03, March 14, 2024/ ISSN (E): 2993-2769 P. 312-316.